



EUROPEISKA  
KOMMISSIONEN

Bryssel den 20.7.2021  
SWD(2021) 705 final

**ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR**

**Rapport om rättsstatsprincipen 2021  
Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Tjeckien**

*Följedokument till*

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,  
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT  
REGIONKOMMITTÉN**

**Rapport om rättsstatsprincipen 2021  
Situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Europeiska unionen**

{COM(2021) 700 final} - {SWD(2021) 701 final} - {SWD(2021) 702 final} -  
{SWD(2021) 703 final} - {SWD(2021) 704 final} - {SWD(2021) 706 final} -  
{SWD(2021) 707 final} - {SWD(2021) 708 final} - {SWD(2021) 709 final} -  
{SWD(2021) 710 final} - {SWD(2021) 711 final} - {SWD(2021) 712 final} -  
{SWD(2021) 713 final} - {SWD(2021) 714 final} - {SWD(2021) 715 final} -  
{SWD(2021) 716 final} - {SWD(2021) 717 final} - {SWD(2021) 718 final} -  
{SWD(2021) 719 final} - {SWD(2021) 720 final} - {SWD(2021) 721 final} -  
{SWD(2021) 722 final} - {SWD(2021) 723 final} - {SWD(2021) 724 final} -  
{SWD(2021) 725 final} - {SWD(2021) 726 final} - {SWD(2021) 727 final}

## SAMMANFATTNING

Två viktiga reformer av det tjeckiska domstolsväsendet, urvalsförfarandet för domare och de disciplinära reglerna för domare, har genomförts. Den förstnämnda antogs i maj 2021. Som redan noterats i 2020 års rapport om rättsstatsprincipen kan dessa reformer stärka domstolsväsendets oberoende genom att öka öppenheten i förfarandet med att välja domare och erbjuda ytterligare skyddsåtgärder i disciplinära förfaranden mot domare. Insatser pågår för att förbättra digitaliseringen av domstolsväsendet, däribland offentliggörande av domar och utarbetande av ett digitalt filhanteringssystem. Förfarandena inom civilrätt, handelsrätt och förvaltningsrätt har effektiviserats. Domstolarna har kunnat fortsätta sitt arbete under covid-19-pandemin utan allvarliga störningar.

Trots att den rättsliga och institutionella ramen för bekämpning av korruption i stort sett är på plats finns det brister i genomförandet av regeringens strategi mot korruption 2018–2022 och de tillhörande handlingsplanerna. I slutet av den nuvarande regeringens mandatperiod är ett antal viktiga reforminitiativ för förebyggande av korruption fortfarande under behandling i det tjeckiska parlamentet, däribland lagförslag om lobbyverksamhet, om skydd av visselblåsare och om utökningen av det högsta revisionsorganets mandat. När det gäller korruption på hög nivå har utredningar och revisioner på nationell och europeisk nivå om användningen av EU-medel nyligen påvisat förekomsten av intressekonflikter på högsta ledningsnivå, och ett ärende har inletts av Europeiska åklagarmyndigheten. Dessutom har nationella utredare nyligen rekommenderat att åtal ska väckas i ett närstående bedrägerimål i samband med EU-stöd. På grund av covid-19-pandemin har de flesta av de åtgärder mot korruption inom hälso- och sjukvårdssektorn som planerades under 2020 skjutits upp.

Genom de konstitutionella bestämmelserna garanteras yttrandefrihet och rätt till information, samtidigt som censur uttryckligen förbjuds. Bestämmelser för att förstärka informationen och öppenheten om verkligt ägande av medier har antagits under 2021. Det tjeckiska radio- och tv-rådet förefaller utföra sina uppgifter på ett effektivt sätt, men politiska kontroverser har fortsatt att påverka Tjeckiens fristående tillsynsnämnd för television. Sektorn för tryckta medier har drabbats hårt under covid-19-pandemin. Inget program för mediestöd har antagits för att motverka effekterna av covid-19-pandemin.

Sedan början av covid-19-pandemin har nästan hälften av de rättsakter som antagits varit föremål för ett förkortat lagstiftningsförfarande med begränsade möjligheter till samråd med berörda parter. Berörda parter har påpekat att användningen av det förkortade lagstiftningsförfarandet inte varit begränsat till lagar med direkt anknytning till covid-19-pandemin. Undantagstillståndet gällde under en stor del av 2020. Förnyandet av undantagstillståndet i början av 2021, trots deputeradekammarens vägran att godta förlängningen, har kritiserats, bland annat med hänvisning till författingsenligheten. Domstolarna ombads regelbundet att granska nödåtgärder, och flera av dem annullerades. Ett lagförslag om att tillsätta en barnombudsman diskuteras i parlamentet. Covid-19-pandemins konsekvenser för civilsamhällets organisationer har varit betydande och tvingat dem att begränsa sin verksamhet.

## **I. DOMSTOLSVÄSENDET**

Det tjeckiska domstolsväsendet består av 86 distriktsdomstolar, åtta regionala domstolar, två hovrätter, Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen<sup>1</sup>. Konstitutionsdomstolen står utanför de allmänna domstolarnas organisation, men är en del av rättssystemet med uppgift att garantera lagstiftningens författingsenlighet och skyddet av grundläggande mänskliga rättigheter och friheter. Det centrala organet med ansvar för domstolarnas förvaltning är justitieministeriet. Justitieministeriet ansvarar för statens förvaltning av hovrätterna, de regionala domstolarna och distriktsdomstolarna i enlighet med lagstadgade regler<sup>2</sup>, antingen direkt eller genom domstolarnas ordförande. Vissa av den centrala statliga förvaltningens uppgifter utförs av ordförandena i de båda högsta domstolarna. Dessa myndigheter beaktar yttrandena från de berörda domarråd som inrättats vid Högsta domstolen, Högsta förvaltningsdomstolen, hovrätter, regionala domstolar och större distriktsdomstolar. Domarna utses av landets president, som väljer bland kandidater vilka utsetts av domstolarnas ordförande och sedan föreslås av justitieministern. Åklagarmyndigheten är en del av statsmakten<sup>3</sup>. På förslag av riksåklagaren utnämner justitieministern allmänna åklagare på obestämd tid. Riksåklagaren utnämns och entledigas av regeringen på förslag av justitieministern<sup>4</sup>. Tjeckien deltar i den europeiska åklagarmyndigheten. Advokatsamfundet är inrättat med stöd i tjeckisk lagstiftning och har en oberoende ställning. Samfundet sköter offentlig förvaltning rörande juristyrket och tillhandahåller de självreglerande föreskrifter som gäller hela yrkesgruppen. Detta är ett exempel på samfundets egenmakt, som dock är begränsad av justitieministerns makt på särskilda områden som anges i lagen.

### **Oberoende**

**Allmänheten och företagen ger fortfarande domstolarnas oberoende ett medelbetyg.** Sammantaget anser 51 % av både allmänheten och företagen att de tjeckiska domstolarnas och domarnas oberoende är ”mycket bra” eller ”ganska bra” 2021<sup>5</sup>. Detta motsvarar en fortsatt positiv trend med stegvisa årliga ökningar när det gäller företagens uppfattning, medan allmänhetens uppfattning av domstolarnas oberoende har försämrats en aning jämfört med föregående år.

**En ändring av urvalsförfarandet för domare har antagits<sup>6</sup>.** Ändringen trädde i kraft den 9 juni 2021<sup>7</sup> och syftar till att skapa ett öppet och enhetligt system för rekrytering och urval av nya domare och domstolsordförande på grundval av exakta, objektiva och enhetliga kriterier. Tidigare fanns det inte något lagstadgat urvalsförfarande för kandidater till domartjänster. De viktigaste delarna av ändringen är förenliga med europeiska standarder, i synnerhet eftersom

---

<sup>1</sup> Dessutom finns det specialiserade avdelningar inom de regionala domstolarna som agerar förvaltningsdomstolar i första instans.

<sup>2</sup> Lag nr 6/2002 om domstolar och domare.

<sup>3</sup> Artikel 80 i konstitutionen, vilken ingår i del tre om den verkställande makten.

<sup>4</sup> Förfarandet för utnämning och entledigande av höga åklagare är en del av en reform som föreslogs av justitieministeriet i juni 2019 och som för närvarande är vilande.

<sup>5</sup> Figurerna 48 och 50, 2021 års resultattavla för rättssystemet i EU. Graden av rättssystemets uppfattade oberoende kategoriseras enligt följande: mycket svagt (under 30 % av de svarande uppfattar domstolsväsendets oberoende som förhållandevis starkt eller mycket starkt), svagt (30–39 %), genomsnittligt (40–59 %), starkt (60–75 %), mycket starkt (över 75 %).

<sup>6</sup> Mer information finns i 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättstatssituationen i Tjeckien, s. 2.

<sup>7</sup> Ändring av lag nr 6/2002 om domstolar och domare.

majoriteten av medlemmarna i de utskott som har i uppdrag att utse kandidater kommer att vara domare<sup>8</sup>.

**Utkastet till ändring av de disciplinära reglerna för domare har genomgått den första behandlingen i deputeradekammaren<sup>9</sup>.** Syftet med reformen är att införa en rättslig prövning<sup>10</sup> av beslut om domare som fattats av den disciplinära domstolen<sup>11</sup> genom att inrätta ett tudelat disciplinärt system, med hovrätter som dömer i första instans och Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen som appellationsdomstolar. Reformen gick igenom den första behandlingen i deputeradekammaren i december 2020. Genom inrättandet av rättslig prövning på två nivåer skulle denna reform kunna bidra till att stärka rättssystemets oberoende, vilket är förenligt med EU-lagstiftningen och europeiska standarder<sup>12</sup>.

**Den planerade reformen av åklagarmyndigheten förväntas inte drivas vidare under denna mandatperiod<sup>13</sup>.** En reform av åklagarmyndigheten har länge varit föremål för politiska debatter och rekommendationer från Greco<sup>14</sup>. Som anges i 2020 års rapport om rättsstatsprincipen syftade det senaste utkastet till reform<sup>15</sup>, som offentliggjordes i juni 2019, till att ändra åklagarmyndighetens regler om utnämning och entledigande och mandatperioden för allmänna åklagare. Utkastet till reform stötte på motstånd från de berörda parterna och allmänheten, och den förväntas inte bli godkänd av regeringen före parlamentsvalet i oktober<sup>16</sup>.

**Etiska regler för domare har godkänts av en majoritet av domstolarna.** De etiska reglerna<sup>17</sup> utarbetades av en arbetsgrupp som inrättats vid Högsta domstolen, under ledning

---

<sup>8</sup> Lagförslag nr 630 om ändring av avsnitten 105a och 116 i lag nr 6/2002 om domstolar och domare; lagförslag nr 630, föreslagen ändring av avsnitten 105e och 116 i lag nr 6/2002 om domstolar och domare; Rekommendation CM/Rec(2010)12 från Europarådets ministerkommitté, punkt 47. Domstolens dom av den 20 april 2021, Republika, C-896/19, punkterna 66–69.

<sup>9</sup> Mer information finns i 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättstatssituationen i Tjeckien, s. 3.

<sup>10</sup> Det är för närvarande möjligt att begära återupptagande av förfarandet om tidigare okända uppgifter framkommer, och det är även möjligt att lämna in en författningsklagan. Dessa förfaranden anses emellertid inte utgöra en standardmässig rättslig prövning.

<sup>11</sup> Den disciplinära domstolen är en särskild kammare vid högsta förvaltningsdomstolen.

<sup>12</sup> Rekommendation CM/Rec(2010)12 från Europarådets ministerkommitté, punkt 69; Venedigkommissionens yttrande CDL-AD(2010)004, punkt 43; Venedigkommissionens checklista för rättsstatsprincipen, CDL-AD(2016)007, punkt 78; Enligt EU-domstolens rättspraxis (C-216/18 PPU, LM, 25 juli 2018, punkt 67) gäller följande: ”kravet på [...] oavhängighet [innebär] också att det disciplinära systemet för de personer som har i uppdrag att utöva rättskipning [måste innehålla] de skyddsregler som behövs för att helt förhindra risken för att ett sådant system används som ett system för att utöva politisk kontroll över innehållet i domstolarnas avgöranden. [R]egler som anger vilka handlanden som kan föranleda disciplinära åtgärder och vilka disciplinära åtgärder som konkret är tillämpliga, regler som föreskriver att disciplinära beslut fattas av ett oavhängigt organ i enlighet med ett förfarande som till fullo garanterar att rättigheterna enligt artiklarna 47 och 48 i EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna respekteras, bland annat rätten till försvar, och regler som gör det möjligt att överklaga besluten från de disciplinära organen till domstol.”

<sup>13</sup> 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättstatssituationen i Tjeckien, s. 3-4.

<sup>14</sup> Grecos femte utvärderingsomgång – utvärderingsrapport, rekommendation x.

<sup>15</sup> Material som offentliggjorts i elektronisk form under lagstiftningsprocessen, tillgängligt på <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBD9J6ZWU>.

<sup>16</sup> Information som mottagits i samband med landsbesöket i Tjeckien, från justitieministeriet.

<sup>17</sup> Den tjeckiska versionen av de etiska reglerna finns tillgänglig på [https://www.nsoud.cz/judikatura/ns\\_web.nsf/0/480C6A02F818B1DCC12586B00029183B/\\$file/ETICK%203%20KODEX%20\(2\).pdf](https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/480C6A02F818B1DCC12586B00029183B/$file/ETICK%203%20KODEX%20(2).pdf). Den engelska versionen finns tillgänglig på [https://www.nsoud.cz/Judikatura/ns\\_web.nsf/web/CodeofEthics~Code\\_of\\_Ethic~?Open&lng=EN](https://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/web/CodeofEthics~Code_of_Ethic~?Open&lng=EN).

av Högsta domstolens ordförande och bestående av domare från domstolar på olika nivåer<sup>18</sup>. När reglerna hade sammanställts lades de fram för godkännande av domarråden vid de enskilda domstolarna<sup>19</sup>. En övervägande majoritet av råden antog reglerna. Utarbetandet av en yrkesmässig uppförandekod för domare har rekommenderats av Greco<sup>20</sup>.

**Domare och åklagare har varit föremål för kritiska uttalanden från företrädare för regeringen.** Företrädare för den verkställande makten har vid flera tillfällen gjort kritiska uttalanden med avseende på högre domare och åklagarmyndigheten och ifrågasatt deras oberoende<sup>21</sup>. Som svar har företrädare för domstolsväsendet uttalat sig för att uttrycka sin oro och påminna om vikten av rättssystemets oberoende och allmänhetens förtroende för domstolsväsendet<sup>22</sup>. Den 14 maj tillkännagav riksåklagaren sin avgång och angav ett ökat tryck<sup>23</sup> som en av orsakerna<sup>24</sup>.

## Kvalitet

**Parlamentet kunde inte enas om regeringens förslag att höja vissa domstolsavgifter.** Ett förslag till ändring av lagen om domstolsavgifter<sup>25</sup> avvisades av deputeradekammaren vid den första behandlingen den 29 januari 2021 med hänvisning till att tillgången till rättslig prövning riskerade att försämrats under den pågående covid-19-pandemin. Regeringen planerar inte några ytterligare ändringar eller något nytt framläggande av förslaget under den nuvarande mandatperioden<sup>26</sup>. Den ordning med utvidgad rättshjälp som genomförts av det tjeckiska advokatsamfundet<sup>27</sup> har också bidragit till att underlätta tillgången till rättslig prövning, i synnerhet för utsatta personer som inte har råd med en advokat.

---

<sup>18</sup> Uppgifter från Tjeckien inför 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 4–5.

<sup>19</sup> Tjeckien har inte något domstolsråd, men domarråd har inrättats vid varje domstol. Råden består av domare från respektive domstol som väljs ut av sina kollegor. Distriktsdomstolar med färre än 11 domare företräds i rådet av en församling av domstolens alla domare, se avsnitt 46 och följande i lagen om domstolar och domare.

<sup>20</sup> Grecos fjärde utvärderingsomgång – utvärderingsrapport, rekommendation vii(i).

<sup>21</sup> Intervju med justitieministern i Deník N (3 februari 2021), Vem lovade vad till vem? De ställer till med oreda före valet, Benesova kritiserar konstitutionsdomstolens beslut; Deník N (3 februari 2021), Babiš anklagade domare för att påverka valet. Vi skyddar bara konstitutionen, svarade Rychetský; intervju med justitieministern i Info.cz (25 februari 2021), De rättsliga förfarandena mot Babiš kommer att pågå fram till valet, åklagarna använder dem som en sköld mot deras avskedande. Justitieministern ifrågasatte offentligt lagligheten i åtgärderna mot riksåklagaren och meddelade att hon skulle inleda disciplinära förfaranden. Riksåklagaren fick emellertid stöd av premiärministern, vilket rapporterades i Seznam zprávy (9 maj 2020) Benešová intensifierar kampen mot åklagarens chef.

<sup>22</sup> Uttalande av domarförbundet, Soudcovská unie k vystoupení ministryně spravedlnosti, uttalande av åklagarförbundet (4 februari 2021), uttalande av åklagarförbundets ordförande (26 februari 2021).

<sup>23</sup> Pressmeddelande från allmänna åklagarmyndigheten (14 maj 2021), riksåklagare Pavel Zeman har tillkännagivit sin avgång, inspelning av presskonferensen finns tillgänglig på <https://www.dvtv.cz/video/sef-zalobcu-zeman-konci-citil-jsem-silny-tlak-ze-strany-benesove-nehci-dal-jen-odrazet-jeji-utoky>; se även intervjun med riksåklagaren i Deník N (25 maj 2020), *Zeman: Po schůzce s Benešovou jsem vycítil svůj konec, byli jsme pro ni vděčný terč. Politika zhrubla.*

<sup>24</sup> Den nya riksåklagaren tillsattes den 13 juli 2021.

<sup>25</sup> Mer information finns i 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättstatssituationen i Tjeckien, s. 4–5.

<sup>26</sup> Uppgifter från Tjeckien inför 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 6; information som mottagits i samband med landsbesöket i Tjeckien.

<sup>27</sup> Bidrag från det tjeckiska advokatsamfundet inför 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 15; 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättstatssituationen i Tjeckien, s. 5.

**Flera projekt har inletts för att förbättra digitaliseringen av domstolsväsendet.** Justitieministeriet har lanserat en pilotversion av en offentligt tillgänglig databas över domar<sup>28</sup>, som i inledningsskedet kommer att omfatta civilrättsliga mål. Databasen kommer att utökas stegvis. En skyldighet för domstolarna att offentliggöra alla sina domar från och med den 1 juli 2022 har införts i lagen om domstolar och domare, efter en ändring som trädde i kraft den 9 juni 2021<sup>29</sup>. Justitieministeriets pågående projekt för att stödja anonymisering kommer att bidra till denna insats. Förfaranderegler som gör det möjligt att använda digitala verktyg i domstolarna är i stort sett på plats<sup>30</sup>, tillsammans med lämplig digital utrustning och infrastruktur, vilket har bidragit till att domstolsverksamheten har kunnat fortsätta under covid-19-pandemin. Lösningar för att komma åt de elektroniska handlingarna saknas emellertid fortfarande i de flesta pågående ärendena<sup>31</sup>. Arbetet med att införa ett heltäckande elektroniskt filsystem<sup>32</sup> har fortsatt, men är fortfarande i upphandlingsstadiet<sup>33</sup>.

**Ett nytt lagförslag om att reformera verkställighets- och insolvensförfaranden diskuteras i parlamentet.** Verkställighets- och insolvensförfaranden har varit föremål för politiska diskussioner under många år, eftersom en så kallad ”skuldfälla” påverkar ett stort antal personer<sup>34</sup> och riskerar att ha en negativ inverkan på deras grundläggande rättigheter, däribland rätten till en skälig levnadsstandard<sup>35</sup>, vilket även framförts av konstitutionsdomstolen. Efter att en reform av insolvensförfarandena antagits 2019<sup>36</sup> utarbetades flera andra lagförslag<sup>37</sup> för att reglera konsekvenserna av verkställighets- och insolvensförfaranden i syfte att skydda gäldenärerna, i synnerhet de minderåriga.

## Effektivitet

**Förfarandena för civilrättsliga, affärsrättsliga och förvaltningsrättsliga ärenden har effektiviserats.** Även om utmaningarna i civilrättsliga och affärsrättsliga ärenden inte har varit särskilt påtagliga<sup>38</sup> har domstolsförfarandenas beräknade varaktighet fortsatt att minska<sup>39</sup>. Den tid som behövs för att lösa förvaltningsrättsliga ärenden har sjunkit avsevärt jämfört med föregående år, och den beräknade tidsåtgången för ett beslut i första instans var 356 dagar 2019<sup>40</sup>. Samtidigt ökade avslutandegraden för förvaltningsrättsliga ärenden till över 107 %<sup>41</sup>, vilket antyder att domstolarna även kan hantera eftersläpande mål. Denna positiva utveckling kan vara ett resultat av en förflyttning av domare från andra områden till

<sup>28</sup> Databasen finns tillgänglig på <https://rozhodnuti.justice.cz/soudnirozhodnuti/>.

<sup>29</sup> Artikel I.23 i lag nr 218/2021.

<sup>30</sup> Figurerna 40–43, 2021 års resultattavla för rättskipningen i EU.

<sup>31</sup> Figur 44, 2021 års resultattavla för rättskipningen i EU.

<sup>32</sup> 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättstatssituationen i Tjeckien, s. 5.

<sup>33</sup> Uppgifter från Tjeckien inför 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 8.

<sup>34</sup> Enligt information från november 2020 är fler än 700 000 personer föremål för verkställighetsförfaranden. Enligt information i rapporten om konsekvensbedömningen av lag nr 31/2019 från 2019 kunde 90 % av gäldenärerna aldrig återbetala sina skulder.

<sup>35</sup> Den tjeckiska författningsdomstolens beslut nr I. ÚS 3271/13, punkt 31.

<sup>36</sup> 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättstatssituationen i Tjeckien, s. 5.

<sup>37</sup> Lag nr 38/2021, antagen i januari 2021, om inrättande av ett så kallat skyddat konto; lagförslag nr 545, godkänt av deputeradekammaren i april 2021, om införande av ändringar i processrätten och lagen om förrättningsmän; lagförslag nr 1073, framlagt i november 2020, om införande av ytterligare ändringar i lagen om insolvensförfaranden; lagförslag nr 986, antagen av senaten i april 2021, om hantering av problemet med minderåriga gäldenärer.

<sup>38</sup> Se även 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättstatssituationen i Tjeckien, s. 6.

<sup>39</sup> Figurerna 6 och 7, 2021 års resultattavla för rättskipningen i EU.

<sup>40</sup> Figur 9, 2021 års resultattavla för rättskipningen i EU.

<sup>41</sup> Figur 13, 2021 års resultattavla för rättskipningen i EU.

administrativa avdelningar. Under 2020 utsågs nio nya domare för handläggning av förvaltningsrättsliga ärenden<sup>42</sup>, vilket kan ha ökat effektiviteten ytterligare. De berörda parterna uttrycker emellertid farhågor kring en övergripande brist på domare och påpekar att justitieministeriet inte utser nya domare i förhållande till domstolarnas verkliga arbetsbörda<sup>43</sup>.

**Domstolarna och åklagarmyndigheten har ställts inför utmaningar i varierande grad under covid-19-pandemin.** Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen, vars förfaranden främst är skriftliga, rapporterade att covid-19-pandemin inte hade någon inverkan på deras arbete<sup>44</sup>. Domstolar i lägre instanser tvingades att skjuta upp förhandlingar, vilket kan ha fördröjt förfarandena<sup>45</sup>, men totalt sett rapporterade domstolarna inte några allvarliga störningar<sup>46</sup>. Distansarbete visade sig vara mer utmanande för åklagarmyndigheten på grund av den låga nivån av digitalisering och arbetets karaktär<sup>47</sup>.

## **II. REGELVERK FÖR KORRUPTIONSBEKÄMPNING**

Tjeckien har på det hela taget infört den nödvändiga rättsliga och institutionella ramen för att förebygga och bekämpa korruption. Justitieministeriets avdelning för intressekonflikter och korruptionsbekämpning ansvarar för samordningen och övervakningen av den nationella strategin mot korruption 2018–2022, vilken är Tjeckiens strategiska ram för korruptionsbekämpning på regeringsnivå. Rådet för bekämpning av korruption fungerar som rådgivande organ till regeringen. Det nationella organet för bekämpning av organiserad brottslighet har tillsammans med åklagarmyndigheten en landsomfattande befogenhet att utreda brott i samband med korruption på hög nivå<sup>48</sup>. Byrån för finansanalys fungerar som Tjeckiens finansiella underrättelseenhet. Det högsta revisionsorganet granskar statens förvaltning av offentliga inkomster och utgifter och de resultat som presenteras kan bidra till att identifiera korruptionsrisker.

**Uppfattningen bland experter och företagsledare är att nivån av korruption inom den offentliga sektorn fortfarande är relativt hög.** I 2020 års korruptionsindex från Transparency International fick Tjeckien värdet 54/100, och placerade sig därmed som nummer 14 i EU och nummer 49 i världen<sup>49</sup>. Denna uppfattning har varit relativt stabil<sup>50</sup> under de senaste fem åren<sup>51</sup>.

---

<sup>42</sup> Information som lämnats av justitieministeriet i samband med landsbesöket i Tjeckien.

<sup>43</sup> Information som mottagits i samband med landsbesöket i Tjeckien.

<sup>44</sup> Information som mottagits i samband med landsbesöket i Tjeckien.

<sup>45</sup> Bidrag från det tjeckiska advokatsamfundet inför 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 17.

<sup>46</sup> Information som mottagits i samband med landsbesöket i Tjeckien.

<sup>47</sup> Information som mottagits i samband med landsbesöket i Tjeckien.

<sup>48</sup> Andra fall av korruption hanteras av regionala direktorat inom polisen, men det nationella organet för bekämpning av organiserad brottslighet kan när som helst ta över ärendena.

<sup>49</sup> Transparency International, korruptionsindex 2020 (2021), s. 2–3. Nivån av uppfattad korruption kategoriseras enligt följande: låg (uppfattningen bland experter och företagsledare om nivån av korruption inom den offentliga sektorn har ett värde över 79), relativt låg (värde mellan 79–60), relativt hög (värde mellan 59–50), hög (värde under 50).

<sup>50</sup> Värdet var 56 under 2015 och 54 för 2020. Värdet ökar/minskar avsevärt om det förändrats mer än fem punkter, förbättras/försämras om det förändrats mellan 4–5 punkter och ligger relativt stabilt om det förändrats mellan 1–3 punkter under de senaste fem åren.

<sup>51</sup> Uppgifterna i Eurobarometer om medborgarnas och företagens uppfattning och erfarenheter av korruption rapporteras för föregående år och uppdateras vartannat år. De senaste uppgifterna kommer från Special Eurobarometer 502 (2020) och Flash Eurobarometer 482 (2019).

**I december 2020 antog den tjeckiska regeringen en ny handlingsplan mot korruption för 2021–2022 som bygger vidare på tidigare prioriteringar.** Denna handlingsplan<sup>52</sup> är den sista av fyra inom regeringens nuvarande strategi mot korruption 2018–2022<sup>53</sup>. Jämfört med den tidigare planen<sup>54</sup> är de fyra prioriterade områdena oförändrade<sup>55</sup>. Regeringen kommer att fokusera på de mål som inte uppfyllts, däribland antagandet av rättsakter om skydd av visselblåsare och om lobbyverksamhet, samt om öppenhet, tillgång till information och risken för korruption i samband med covid-19-pandemin<sup>56</sup>. En efterhandsutvärdering av den föregående handlingsplanen för 2020 kommer att offentliggöras i januari 2022. Ett förberedande analytiskt arbete har redan påbörjats för den nya strategin mot korruption efter 2022<sup>57</sup> och kommer att påskyndas under våren 2022 så att den omfattar nya prioriteringar av den tillträdande regeringen och åtgärder för att uppfylla Tjeckiens internationella åtaganden.

**Insatserna för att bekämpa korruption har lett till ett stort antal utredningar, åtal och fällande domar.** Under 2020 inledde de tjeckiska brottsbekämpande myndigheterna 180 utredningar om korruption (jämfört med 152 under 2019)<sup>58</sup>, medan 180 enskilda personer åtalades eller misstänktes för korruptionsbrott<sup>59</sup> (jämfört med 190 personer 2019)<sup>60</sup>. Sammanlagt ställdes 169 personer inför rätta (jämfört med 125 under 2019)<sup>61</sup>, och 111 personer dömdes för korruption under 2020 (jämfört med 96 personer 2019). Under det senaste året ledde 23 korruptionsärenden till en frikännande dom (jämfört med 30 under föregående år). Under senare år har de högprofilerade ärendena vid riksåklagarmyndigheten främst gällt brott i samband med offentlig upphandling och konkurrens (däribland korruption och brottslig verksamhet bland tjänstemän) och storskaliga skattebedrägerier<sup>62</sup>. I den tjeckiska strafflagen ingår tagande och givande av muta i utlandet inte som ett separat brott, utan detta omfattas av den allmänna korruptionslagstiftningen<sup>63</sup>. OECD har framfört farhågor kring den bristfälliga bekämpningen av mutor i utlandet, trots att Tjeckiens ekonomi är exportberoende och landet exporterar i högrisksektorer som är utsatta för korruption<sup>64</sup>. De åtgärder som hittills har vidtagits, däribland en ökning av specialutbildad personal och en förbättring av möjligheterna till dataanalys, har inte främjat upptäckten och utredningen av förekomsten av mutor i utlandet. I detta avseende är det viktigt att hitta nya vägar för att

---

<sup>52</sup> Resolution nr 1273. Planen finns tillgänglig på regeringens portal för korruptionsbekämpning och övervakas av regeringens korruptionsråd.

<sup>53</sup> Tjeckiens strategi mot korruption, vilken baseras på 2018 års programförklaring från regeringen, finns tillgänglig på regeringens portal för korruptionsbekämpning.

<sup>54</sup> 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättsstatsituationen i Tjeckien, s. 7.

<sup>55</sup> De prioriterade områdena omfattar följande: i) En ändamålsenlig och oberoende förvaltning. ii) Insyn och fri tillgång till information. iii) Effektiv förvaltning av offentlig egendom. iv) Utveckling av det civila samhället.

<sup>56</sup> Information som mottagits från justitieministeriet i samband med landsbesöket i Tjeckien.

<sup>57</sup> Information som mottagits från justitieministeriet i samband med landsbesöket i Tjeckien.

<sup>58</sup> Uppgifter från Tjeckien inför 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 19–20.

<sup>59</sup> Avsnitt 160 och 179b.3 i straffprocesslagen.

<sup>60</sup> Uppgifter från Tjeckien inför 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, tillägg I.

<sup>61</sup> Detta omfattar: åtalsbeslut, yrkanden om straff och överenskommelser om skuld och bestraffning.

<sup>62</sup> Uppgifter från Tjeckien inför 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 18, med hänvisning till insatsen Tax Cobra.

<sup>63</sup> Tagande och givande av muta i utlandet kan bestraffas inom ramen för den allmänna korruptionslagstiftningen enligt uppgifter från Tjeckien inför 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 17.

<sup>64</sup> Dessa högrisksektorer omfattar maskiner och försvarsmateriel, däribland vapen som exporteras till högriskdestinationer, se OECD, Genomförande av OECD:s bestickningskonvention, fas 4, tvåårig uppföljningsrapport: Tjeckien (2019), s. 4. Under perioden 2016–2019 inledde Tjeckien en utredning, påbörjade förfaranden i ett ärende och avslutande inga ärenden, enligt Transparency Internationals rapport Exporting corruption (2020), s. 52.



prioritera upptäckt, utredning och lagföring av tagande och givande av muta i utlandet. Införande av en separat brottsbenämning, ett dekret eller ett internt direktiv om att mutor i utlandet ska prioriteras skulle kunna vara möjliga alternativ för att förbättra bekämpningen<sup>65</sup>.

**I samband med utredningar och revisioner har farhågor väckts kring vissa fall av korruption på hög nivå och intressekonflikter vid användning av EU-medel.** I en rapport från Europeiska kommissionen av den 23 april 2021 om en granskning av utbetalningen av 17 EU-bidrag till ett tjeckiskt företag påvisades oegentligheter och en intressekonflikt, vilket ledde till rekommendationen att omkring 11 miljoner euro skulle återbetalas för bristande efterlevnad av EU:s budgetförordning 2012 och för brott mot Tjeckiens lag om intressekonflikter<sup>66</sup>. Ärendet har nyligen inlämnats till och godkänts av den europeiska åklagarmyndigheten. Enligt Tjeckiens lag om intressekonflikter är det normalt förbjudet att ge bidrag till kommersiella företag där en offentlig tjänsteman innehar 25 % eller mer av aktierna. En strategi för kampen mot bedrägeri och korruption med EU-medel 2014–2020<sup>67</sup> har utarbetats för att fastställa ett grundläggande regelverk med riktlinjer för förvaltningsmyndigheternas förfaranden. Farhågor har emellertid väckts i vissa fall angående förvaltningen och fördelningen av EU-medel, däribland i samband med bedrägeriutredningar av EU:s byrå för bedrägeribekämpning (Olaf) och nationella utredningar, vilket nyligen lett till en rekommendation om åtal i ett ärende på hög nivå<sup>68</sup>.

**Det praktiska samarbetet mellan de relevanta institutionerna för bekämpning av korruption i Tjeckien fungerar väl, och ytterligare specialisering och it-utveckling planeras inom polisen.** Åklagarmyndigheten, polisen och den finansiella underrättelseenheten har haft ett nära och välfungerande samarbete i storskaliga insatser<sup>69</sup>. Enligt polisen och åklagarmyndigheten är resurserna<sup>70</sup> och nivåerna av specialisering bland utredare och åklagare, såväl som deras tillgång till relevant information, tillräckliga för att de ska kunna utföra sina uppgifter i kampen mot korruption. Polismyndigheten, som i hierarkin står över det nationella organet för bekämpning av organiserad brottslighet, har en central

<sup>65</sup> Se OECD, Genomförande av OECD:s bestickningskonvention, fas 4, tvåårig uppföljningsrapport: Tjeckiska republiken (2019), i vilken det konstateras att det inte finns något som tyder på att tagande och givande av muta i utlandet har prioriterats. Av rapporten framgår även att Tjeckiska republiken planerar att utöka sin avdelning för analys med 15 tjänster 2021–2025, men att det återstår att se om några av dem kommer att gälla utredningen av mutor i utlandet.

<sup>66</sup> Europeiska kommissionen, slutlig revisionsrapport, revision nr REGC414CZ0133, REGIO/C4/AUD(2019), [https://ec.europa.eu/regional\\_policy/en/information/publications/reports/2021/final-report-on-the-audit-of-the-functioning-of-the-management-and-control-systems-in-place-to-avoid-conflict-of-interest-in-czechia](https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/reports/2021/final-report-on-the-audit-of-the-functioning-of-the-management-and-control-systems-in-place-to-avoid-conflict-of-interest-in-czechia). Se även Europaparlamentets rapport om budgetkontrollutskottets informationsuppdrag i Tjeckiska republiken, 26–28 februari 2020. Se även Högsta revisionsorganet, EU-rapport 2020 – Rapport om förvaltningen av EU-medel i Tjeckien (2020), s. 20–21 och 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättstatssituationen i Tjeckien, s. 8.

<sup>67</sup> Uppgifter från Tjeckien inför 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 15.

<sup>68</sup> I maj slutförde polisen en sex år lång brottsutredning om illegala förvärv av EU-bidrag och rekommenderade att åtal skulle väckas, se Česká justice, 14 maj 2021, Utredare i fallet Stork Nest avgår. Han avslutade ärendet och föreslog att det skulle föras vidare till domstol. .

<sup>69</sup> Information som tagits emot från polisen och åklagarmyndigheten i samband med landsbesöket i Tjeckien samt information från den finansiella underrättelseenheten och skatte- och tullmyndigheten, särskilt med hänvisning till insatsen Tax Cobra. Samarbetet mellan polisens nationella organ för bekämpning av organiserad brottslighet och skatte- och tullmyndigheten och samarbetet med åklagarmyndigheten fastställs genom straffprocesslagen nr 141/1961, lagen om Tjeckiska republikens polismyndighet nr 273/2008 och lagen om åklagarmyndigheten nr 283/1993.

<sup>70</sup> Åklagarmyndighetens personal med ansvar för att lagföra korruptionsärenden består av 303 offentliga åklagare som är specialiserade på korruption, däribland 21 åklagare vid riksåklagarmyndigheten, 47 vid högre åklagarmyndigheter, 65 vid regionala åklagarmyndigheter och 170 vid distriktsåklagarmyndigheter.

analysenhet som erbjuder vägledning och hjälp till hela poliskåren. För att tillgodose polisens behov på ett effektivt sätt och bygga upp fler strategiska nivåer av underrättelseverksamhet behövs en högre nivå av specialisering bland analyspersonalen såväl som ytterligare it-verktyg och funktioner<sup>71</sup>. Det diskussionsunderlag för utredningsavdelningarna som utarbetades 2019 för att uppmana till dessa förbättringar förväntas genomföras och därefter granskas under 2022<sup>72</sup>.

**En förordning om lobbyverksamhet som ska öka öppenheten i den tjeckiska lagstiftningsprocessen väntar på att antas sedan den senaste rapportperioden.** De omtvistade områden som fortfarande diskuteras gäller undantagen från definitionen av lobbyister<sup>73</sup>. Syftet med förordningen<sup>74</sup> skulle vara att inrätta ett offentligt tillgängligt register över lobbyister och offentliga tjänstemän som påverkats av lobbyverksamhet, att införa en skyldighet för lobbyister och offentliga tjänstemän som påverkats av lobbyverksamhet att offentliggöra sina lobbykontakter samt att införa ett ”lagstiftningsfotavtryck” för att avslöja vem som har försökt att påverka ett lagstiftningsförslag<sup>75</sup>. Registret bör upprätthållas av byrån för övervakning av politiska partiers och rörelsers ekonomi. Underlåtenhet att offentliggöra dessa uppgifter skulle leda till böter på omkring 3 860 euro (100 000 tjeckiska kronor). Förordningen om lobbyverksamhet<sup>76</sup> skulle även innehålla strängare regler för redovisning av gåvor. Tröskelvärdet för gåvor som ska redovisas i det befintliga centrala registret över intressekonflikter skulle sänkas från omkring 400 euro (10 000 tjeckiska kronor) till cirka 200 euro (5 000 tjeckiska kronor).

**Preliminära insatser har inletts för att förstärka integritetsreglerna för deputeradekammarans medlemmar.** Särskilda etiska regler har ännu inte införts för deputeradekammarans medlemmar, trots att medlemmarna är tjänstemän inom den centrala offentliga förvaltningen<sup>77</sup>. Ett förslag till ändring av lagen om deputeradekammarans förfaranderegler som skulle göra det möjligt för deputeradekammarans medlemmar att anta en uppförandekod har inte fått tillräckligt politiskt stöd<sup>78</sup>. Några av de politiska partierna fastställde etiska regler för sina

---

<sup>71</sup> Information som tagits emot från inrikesministeriet/finansministeriet (byrån för finansanalys)/den tjeckiska polisens nationella byrå för bekämpning av organiserad brottslighet i samband med landsbesöket i Tjeckien.

<sup>72</sup> Information som tagits emot från inrikesministeriet/finansministeriet (byrån för finansanalys)/den tjeckiska polisens nationella byrå för bekämpning av organiserad brottslighet i samband med landsbesöket i Tjeckien.

<sup>73</sup> Efter den första behandlingen i deputeradekammarans i december 2020 genomfördes en utfrågning i utskottet för konstitutionella och rättsliga frågor i februari 2021, och ytterligare debatter planerades inom programmet för underhuset i maj och juni 2021. Uppgifter från Tjeckien inför 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 12. I en opinionsundersökning 2021 uppgav två tredjedelar av svarandena i Tjeckien att strängare regler för lobbyverksamhet skulle bidra till en mer positiv inställning till politiken, se Rekonstrukce státu (3 mars 2021), Tjeckerna anser att lobbyverksamhet har en stor inverkan på ordalydelsen i lagstiftningen, men ser den främst som ett verktyg för ”maffiabossar”.

<sup>74</sup> Förordningen om lobbyverksamhet består av två separata men sammanhörande utkast: ett lagförslag om lobbyverksamhet (deputeradekammarans handling nr 565) och ett lagförslag om ändring av vissa lagar när det gäller godkännandet av lagen om lobbyverksamhet (deputeradekammarans handling nr 566).

<sup>75</sup> 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättstatsituationen i Tjeckien, s. 9.

<sup>76</sup> Lagförslag om ändring av vissa lagar när det gäller godkännandet av lagen om lobbyverksamhet (deputeradekammarans handling nr 566).

<sup>77</sup> Ett utkast till etiska regler lämnades in av deputeradekammarans ordförande (deputeradekammarans handling nr 7067). Diskussionen bordlades på grund av att endast ett begränsat antal ledamöter av deputeradekammarans fanns närvarande till följd av restriktionerna i samband med covid-19-pandemin. Diskussionen i plenisalen bör fortsätta när restriktionerna har hävts.

<sup>78</sup> Information som mottagits från justitieministeriet i samband med landsbesöket i Tjeckien. Utkastet skulle antas genom en resolution av deputeradekammarans medlemmar, men ingen vägledande tidsplan har ännu meddelats.

egna partimedlemmar<sup>79</sup>. I den specifika frågan om gåvor till parlamentets ledamöter kvarstår farhågorna vad gäller bristen på en lämplig ram som även omfattar andra fördelar, till exempel naturaförmåner och andra tjänster, och bristen på praktisk vägledning för ledamöterna<sup>80</sup>.

**Efter en dom i konstitutionsdomstolen beslutade regeringen under 2020 att inte inkludera makarnas inkomster i skyldigheterna vid redovisning av tillgångar.** Parlamentsledamöterna måste i viss utsträckning redovisa makarnas tillgångar i sina redovisningar av tillgångar<sup>81</sup>, till exempel egendom som ägs gemensamt av ledamoten och hans eller hennes maka eller make. Makans eller makens inkomst är fortfarande undantagen från redovisningsskyldigheten, liksom eventuella tillgångar som tillhör beroende familjemedlemmar<sup>82</sup>. Efter en dom i konstitutionsdomstolen<sup>83</sup> beslutade regeringen att inte ändra redovisningsreglerna ytterligare i detta avseende<sup>84</sup>.

**Reglerna för donationer till finansiering av politiska partier är i stort sett tillräckliga, men vissa utmaningar återstår i praktiken<sup>85</sup>.** I lagen om politiska partier och rörelser<sup>86</sup> föreskrivs ett tak på omkring 120 000 euro (3 000 000 tjeckiska kronor) för varje enskild givare. Alla donationer över cirka 40 euro (1 000 tjeckiska kronor) måste dokumenteras. Donationer från utländska personer eller offentliga organ är inte tillåtna. Donationer som tas emot under valperioder måste offentliggöras på internet minst tre dagar före valen<sup>87</sup>. Underlåtenhet att följa bestämmelserna kan leda till böter på mellan omkring 4 000–80 000 euro (100 000–2 000 000 tjeckiska kronor). Byrån för övervakning av politiska partiers och rörelser ekonomi är det ansvariga tillsynsorganet<sup>88</sup>. Strukturella svagheter kvarstår, eftersom reglerna om ett högsta tak för donationer från enskilda givare inte gäller presidentvalen<sup>89</sup> eller donationer från icke-vinstdrivande organisationer<sup>90</sup>. Det finns även hinder för övervakningen av donationer från företagsnätverk med många olika juridiska enheter<sup>91</sup>. Regeringen har för avsikt att genomföra en mer detaljerad analys för att identifiera ytterligare juridiska kryphål och andra utmaningar i praktiken<sup>92</sup>.

---

<sup>79</sup> Grecos fjärde utvärderingsomgång – Interimsrapport gällande efterlevnaden (mars 2020), s. 4.

<sup>80</sup> Se lagen om intressekonflikter. Grecos fjärde utvärderingsomgång – Interimsrapport gällande efterlevnaden (mars 2020), s. 4.

<sup>81</sup> Se även Grecos fjärde utvärderingsomgång – Interimsrapport gällande efterlevnaden, s. 5.

<sup>82</sup> Artikel 11.2 a i lagen om intressekonflikter.

<sup>83</sup> Konstitutionsdomstolen fastslog att lag nr 159/2006, lagen om intressekonflikter, är förenlig med konstitutionen (ärende nr Pl. US 4/17, 11 februari 2020).

<sup>84</sup> Information som mottagits från regeringens korruptionsråd i samband med landsbesöket i Tjeckien.

<sup>85</sup> Information som mottagits från olika berörda parter i samband med landsbesöket i Tjeckien.

<sup>86</sup> Lag nr 424/1991 om politiska partier och politiska rörelser.

<sup>87</sup> Beloppet samt givarens namn, födelsedatum och bostadsort. Alla donationer måste anges i den rapport om finansieringen av valkampanjen som kandidaterna måste offentliggöra senast 90 dagar efter valet.

<sup>88</sup> Byråns uppdrag är att granska de politiska partiernas årsredovisningar, att utföra kontroller av de politiska partiernas förvaltning och att övervaka finansieringen av valkampanjer.

<sup>89</sup> Detta beror på det faktum att kandidaterna inte är politiska partier eller politiska rörelser. Se lag nr 275/2012 om val av republikens president.

<sup>90</sup> När det gäller de regler som är tillämpliga för sådana enheter, se lag nr 247/1995 om val till Tjeckiska republikens parlament och om ändring och komplettering av vissa andra lagar, samt lag nr 275/2012 om val av republikens president.

<sup>91</sup> Uppgifter från Tjeckien inför 2021 års rapport om rättsstatsprincipen när det gäller finansiering av politiska partier, s. 1.

<sup>92</sup> Se ovan.

**Ändringarna av konstitutionen för att förstärka Högsta revisionsorganet är fortfarande under behandling.** Syftet med lagförslaget om ändring av lagen om Högsta revisionsorganet<sup>93</sup> var att genomföra en ändring av konstitutionen<sup>94</sup>. Ändringen skulle utöka Högsta revisionsorganets mandat så att det även omfattade granskningen av de offentliga utgifterna för lokala myndigheter, sjukförsäkringsbolag och statligt ägda företag (dvs. företag som till största delen ägs eller styrs av staten eller av en lokal myndighet). Antagandet av lagförslaget har försenats<sup>95</sup>, trots att detta var en prioriteringarna i regeringens programförklaring.

**Ett förberedande arbete för att stärka skyddet av visselblåsare har lagts fram för parlamentet.** Den 25 januari 2021 godkände regeringen lagförslaget om skydd av visselblåsare och en medföljande ändringslag<sup>96</sup>. Båda ska genomgå en andra behandling i deputeradekammaren<sup>97</sup> och diskuteras för närvarande i deputeradekammarens relevanta utskott<sup>98</sup>. Syftet med lagförslaget är att inrätta interna rapporteringssystem för att visselblåsare ska kunna rapportera om möjliga överträdelser till justitieministeriet.

**Styrningen av statligt ägda företag regleras, men utmaningar kvarstår i praktiken.** Förebyggandet av politiska utnämningar i statligt ägda företag har ännu inte säkerställts systematiskt i praktiken<sup>99</sup>. Under 2020 godkände regeringen den politiska strategin för statligt ägande<sup>100</sup>, vilken baserades på OECD:s riktlinjer om företagsstyrning av statsägda bolag från 2015. Syftet med strategin är att säkerställa att staten utövar sin äganderätt i statsägda bolag på ett öppet och effektivt sätt.

**Covid-19-pandemin gjorde att reformer mot korruption sköts upp inom vissa områden.** De flesta av de åtgärder mot korruption som enligt planen skulle införas under 2020, i synnerhet inom hälso- och sjukvårdssektorn, har skjutits upp<sup>101</sup>. I den nya handlingsplanen mot korruption 2021–2022 föreskrivs målinriktade åtgärder med avseende på offentlig upphandling, däribland särskilda taggar i avtalsregistret<sup>102</sup> för covid-19-relaterade offentliga

---

<sup>93</sup> Lag nr 166/1993.

<sup>94</sup> 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättstatssituationen i Tjeckien, s. 9.

<sup>95</sup> Under 2020 behandlades lagförslaget för tredje gången i deputeradekammaren i avvaktan på att senaten skulle anta ett därmed sammanhängande konstitutionellt ändringsförslag.

<sup>96</sup> Lagen om skydd av visselblåsare bordlades inledningsvis i väntan på att det motsvarande EU-direktivet skulle antas. Se även 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättstatssituationen i Tjeckien, s. 9.

<sup>97</sup> Syftet med lagförslaget var att skydda visselblåsares avslöjanden med avseende på överträdelser av EU-lagstiftningen, inhemska brott och administrativa överträdelser. Lagstiftningsprocessen kan följas på parlamentets webbplats. Uppgifter från Tjeckien inför 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 14.

<sup>98</sup> Utskottet för offentlig förvaltning och regional utveckling samt utskottet för konstitutionella och rättsliga frågor.

<sup>99</sup> Information som mottagits i samband med landsbesöket i Tjeckien. Lagen om urval av personer till förvaltnings- och tillsynsorgan för juridiska personer med statligt deläggande (lagen om utnämningar), lag nr 353/2019, vilken trädde i kraft i januari 2020 för att förebygga politiska utnämningar. Se även europeiska planeringsterminen, Tjeckiens konvergensprogram (april 2020), s. 35, för mer information.

<sup>100</sup> Regeringens resolution nr 115/2020.

<sup>101</sup> Uppgifter från Tjeckien inför 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 15. Vid en riskanalys av korruption inom hälso- och sjukvårdssektorn som utfördes av regeringen 2019 påvisades korruptionsrisker i alla delar av sektorn, från korruption som begås av patienter och vårdgivare till korruption på central regeringsnivå. Analysen finns tillgänglig på <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/08/Sektorov%C3%A1-anal%C3%BDza-korupce-ve-zdravotnictv%C3%AD.pdf>. Med utgångspunkt i den analysen siktade hälsoministeriet på att införa särskilda riskminskningsåtgärder och lägga fram ett förslag till rättsakt för att optimera de offentliga försäkringsbolagens funktion.

<sup>102</sup> 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättstatssituationen i Tjeckien, s. 9.

avtal, och utveckling av metoder för offentlig upphandling i undantagstillstånd eller liknande krissituationer<sup>103</sup>. Generellt sett anses registret ha haft en positiv inverkan på förebyggandet av korruption, eftersom det ökar öppenheten och möjligheten till offentlig tillsyn.

### **III. MEDIERNAS MÅNGFALD OCH MEDIEFRIHET**

I stadgan om de grundläggande rättigheterna och de grundläggande friheterna, som är en del av Tjeckiens konstitutionella ordning, är yttrandefriheten och rätten till information garanterade, medan censur uttryckligen är förbjuden. Radio- och tv-lagen innehåller en ingående definition av den tjeckiska medietillsynsmyndighetens befogenheter. Lagen om fri tillgång till information garanterar tillgång till myndighetsinformation<sup>104</sup>.

**Reformen för att ytterligare stärka radio- och tv-rådets oberoende är fortfarande under behandling**<sup>105</sup>. Enligt radio- och tv-lagen är rådet ett ”oberoende förvaltningsorgan” bestående av 13 ledamöter. I lagen fastställs även rådets plikter och skyldigheter såväl som urvalskriterierna, utslutningskriterierna och utnämningförfarandena för rådets ledamöter och chef<sup>106</sup>. Om rådet vid upprepade tillfällen och på ett allvarligt sätt åsidosätter de skyldigheter som fastställs i lagen, eller om dess obligatoriska årsrapport upprepade gånger inte godkänns på grund av allvarliga brister, får deputeradekammaren föreslå för premiärministern att hela rådet ska avsättas. En reform<sup>107</sup> som lades fram i augusti 2020<sup>108</sup> syftade till att eliminera premiärministerns roll i utnämningsprocessen och samtidigt begränsa deputeradekammarens makt så att den, i de fall som anges ovan, endast skulle kunna föreslå entledigande av enskilda ledamöter, vilket skulle stärka rådets oberoende som organ. Ändringen omfattade även ett krav på att parlamentet skulle ange skälen till varje entledigande. Syftet med ändringen skulle vara att uppfylla målen för oberoende i det omarbetade direktivet om audiovisuella medietjänster.

**Radio- och tv-rådets befogenheter är väl definierade i lag och tillämpas också i praktiken.** Tillsynsmyndigheten förväntar sig inte att de föreslagna ändringarna av radio- och tv-lagen (se ovan) kommer att ha någon betydande inverkan på rådets arbete, samtidigt som dess resurser endast i mindre grad kommer att begränsas av personalnedskärningar. I den tjeckiska radio- och tv-lagen ingår föreskrifter för driften av självreglerande organ som erkänts av rådet. Sådana organ får yttra sig om rättsliga åtgärder inom deras respektive områden. Det lagförslag som anges ovan skulle innebära en utvidgning av möjligheterna till självreglering. Farhågor har väckts kring urvalsprocessen och ledamöternas oberoende i den särskilda tjeckiska tv-tillsynsnämnden<sup>109</sup>.

---

<sup>103</sup> Uppgifter från Tjeckien inför 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 16.

<sup>104</sup> Tjeckien låg kvar på 40:e plats i Reportrar utan gränsers internationella pressfrihetsindex 2021, vilket motsvarade en 19:e plats inom EU.

<sup>105</sup> Del av Tjeckiska republikens införlivande av direktiv 2018/1808 om audiovisuella medietjänster.

<sup>106</sup> Mer information finns i 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättsstatssituationen i Tjeckien, s. 10.

<sup>107</sup> Se ovan.

<sup>108</sup> Lagförslaget om ändring av radio- och tv-lagen och införlivande av direktiv 2018/1808 offentliggjordes av regeringen i augusti 2020 och överlämnades till parlamentet för fortsatta överläggningar. När denna rapport offentliggjordes hade inga ytterligare framsteg gjorts i detta avseende.

<sup>109</sup> Detta gäller den tjeckiska tv-tillsynsnämndens aktuella verksamhet och deputeradekammarens val av fyra nya ledamöter (av femton). Europeiska rundradiounionen (9 april 2021), *Public service media in the Czech Republic under threat*; International Press Institute (1 april 2021), *Concerns over increasing meddling in*

**Tjeckien antog lagstiftning om reglering av öppenheten kring verkligt ägande, vilket även gäller medieägande.** I lag nr 37/2021 av den 5 januari 2021, vilken införlivar EU:s femte direktiv mot penningtvätt, fastställs ett tudelat system för åtkomsten till sådan information. Systemet garanterar offentlig tillgång till begränsad information om ägandeskap, via ett register som upprätthålls av justitieministeriet, och omfattar mekanismer som gör att vissa myndigheter kan ålägga påföljder om de nödvändiga uppgifterna saknas. I övervakningsverktyget för mediepluralism (MPM) 2021 anges detta emellertid som ett högriskområde, eftersom systemet inte tvingar medieföretagen att offentliggöra sina fullständiga ägarstrukturer för allmänheten<sup>110</sup>. Koncentrationen av nyhetsmedier rapporteras vara hög i Tjeckien, framför allt på grund av en hög koncentration i olika undersektorer<sup>111</sup>.

**Tjeckien har inte antagit någon lag om reglering av tilldelningen av statliga annonseringsuppdrag.** Bortsett från de allmänna krav för annonsering som fastställs i lagen om offentlig upphandling, dvs. att alla avtal om statlig annonsering med ett värde över 2 000 euro (50 000 tjeckiska kronor) ska offentliggöras i det offentliga registret, har Tjeckien inte några särskilda regler för tilldelning av statliga annonseringsuppdrag<sup>112</sup>. I MPM 2021 hänvisas till övervakningen av de tjeckiska ministeriernas annonsutgifter 2010–2018, vilken utfördes av det tjeckiska centret för undersökande journalism<sup>113</sup>, där betydande skillnader påvisades när det gäller det sätt på vilket enskilda ministerier fördelar sina annonsutgifter till olika medier. I MPM 2021 anges att detta antyder en favorisering och en allmän brist på öppenhet<sup>114</sup>.

**Tillgången till information garanteras i lag, men hinder uppstår i praktiken.** Inga ändringar har genomförts av lagen om fri tillgång till information, vilken garanterar tillgång till myndighetsinformation<sup>115</sup>. I MPM 2021 uppges att vissa offentliga myndigheter vid flera tillfällen har försökt påverka spridningen av information under covid-19-pandemin. I rapporten betonas särskilt att institutet för hälsoinformation och statistik vägrat att offentliggöra detaljerade uppgifter om spridningen av covid-19-infektioner<sup>116</sup>.

**Även om journalister inte anses vara utsatta för fysisk skada är det inte ovanligt med förolämpningar, trakasserier och hot på nätet<sup>117</sup>.** I både MPM 2021 och Reportrar utan gränsers pressfrihetsindex hänvisas till det faktum att yrkesutövarna ständigt är utsatta för verbala angrepp från vissa politiska partier och höga offentliga tjänstemän<sup>118</sup>. Europarådets plattform för att främja skyddet av journalistik och journalisters säkerhet noterade inga registreringar i Tjeckien 2020. En varning registrerades 2021 angående det ovannämnda problemet beträffande Tjeckiens tv-råd. Inget program för mediestöd har antagits för att

---

*independence of Czech public broadcaster*; Public Media Alliance, (9 April 2021), *The threat facing Czech TV*; Övervakningsverktyget för mediepluralism 2021, Tjeckiska republiken, s. 12.

<sup>110</sup> Övervakningsverktyget för mediepluralism 2021, Tjeckiska republiken, s. 10.

<sup>111</sup> Den tjeckiska mediemarknaden domineras av en handfull mediebolag som är verksamma inom sektorerna för tryckta medier, radio och tv samt nätbaserade medier. Nivån av koncentration är särskilt hög i den (ekonomiskt mest sårbara) regionala mediemarknaden, där den regionala dagspressen i hög grad kännetecknas av monopol. Se övervakningsverktyget för mediepluralism 2021, Tjeckiska republiken, s. 10.

<sup>112</sup> 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättstatssituationen i Tjeckien, s. 10.

<sup>113</sup> *Investigace.cz* (13 December 2019) Statliga annonseringsuppdrag: Vem betalar Parlamentní listy, som det hänvisas till i övervakningsverktyget för mediepluralism 2021, Tjeckiska republiken.

<sup>114</sup> Övervakningsverktyget för mediepluralism 2021, Tjeckiska republiken, s. 13.

<sup>115</sup> 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättstatssituationen i Tjeckien, s. 10.

<sup>116</sup> Övervakningsverktyget för mediepluralism 2021, Tjeckiska republiken, s. 8.

<sup>117</sup> 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättstatssituationen i Tjeckien, s. 12.

<sup>118</sup> Övervakningsverktyget för mediepluralism 2021, Tjeckiska republiken, s. 9.

motverka effekterna av covid-19-pandemin. Enligt MPM 2021 har sektorn för tryckta medier drabbats hårt under covid-19-pandemin<sup>119</sup>.

#### **IV. ANDRA INSTITUTIONELLA FRÅGOR MED ANKNYTNING TILL MAKTDELNINGEN**

Tjeckien har ett parlamentariskt styrelseskick<sup>120</sup> med tvåkammарparlament och direktvald president. Lagstiftningsförslag kan läggas fram av en ledamot av deputeradekammaren, en grupp ledamöter av deputeradekammaren, senaten, regeringen eller representativa organ i högre självstyrande regioner<sup>121</sup>. Författningsdomstolen kan utföra efterhandsgranskning av lagstiftning. Utöver domstolsväsendet har ombudsmannaämbetet och civilsamhället en roll att spela i maktindelningssystemet.

**Nästan hälften av all lagstiftning har antagits enligt ett förkortat brådskande lagstiftningsförfarande under 2020 och början av 2021.** Mellan januari 2020 och mitten av februari 2021 antogs 60 av de totalt 128 rättsakter som antogs av parlamentet och tillkännagavs i lagsamlingen enligt det brådskande lagstiftningsförfarandet via en summarisk behandling<sup>122</sup>, och ytterligare 12 rättsakter enligt ett påskyndat förfarande där lagar antogs under den första behandlingen<sup>123</sup>. Berörda parter har uttryckt farhågor om att dessa förfaranden även användes för rättsakter som inte gällde bekämpningen av covid-19 pandemin och kritiserat de många avvikelserna från bestämmelserna om samråd med berörda parter<sup>124</sup>. De nödtåtgärder som antagits av regeringen för att bekämpa covid-19-pandemin har dessutom kritiserats för att de inte omfattar en specifik, begriplig och underbyggd motivering<sup>125</sup>. Båda kamrarna i parlamentet antog åtgärder<sup>126</sup> för att förhindra spridningen av viruset i sina lokaler, däribland möjligheten att begränsa antalet närvarande ledamöter i parlamentet<sup>127</sup>.

**Undantagstillståndet gällde under största delen av 2020, och farhågor kring dess författningenlighet väcktes i början av 2021.** Enligt den konstitutionella lagen om säkerhet får regeringen utlysa undantagstillstånd<sup>128</sup> i högst 30 dagar. Tillståndet får sedan

---

<sup>119</sup> Övervakningsverket för mediepluralism 2021, Tjeckiska republiken, s. 6.

<sup>120</sup> Sammansatt av deputeradekammaren (Poslanecká sněmovna) och den högre kammaren, senaten (Senát Parlamentu České republiky).

<sup>121</sup> Tjeckiens författning, artikel 41.

<sup>122</sup> Vid den summariska behandlingen av ett lagförslag genomförs inte den första behandlingen, och deputeradekammaren får besluta att ställa in den allmänna debatt som ska äga rum under den andra behandlingen av ett lagförslag eller minska tiden för de enskilda deputerades anföringar. Uppgifter från Tjeckien inför 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 25.

<sup>123</sup> Uppgifter från Tjeckien inför 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 25-26.

<sup>124</sup> Se bidraget från det tjeckiska advokatsamfundet inför 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 27, och bidraget från Transparency International till 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 6.

<sup>125</sup> Jfr Prags stadsdomstol, dom av den 13 november 2020, 18 A 59/2020. Bidrag från det tjeckiska advokatsamfundet inför 2021 års rapport om rättsstatsprincipen. Bidrag från Transparency International Tjeckien till 2021 års rapport om rättsstatsprincipen. Bidrag från Civil Liberties Union for Europe till 2021 års rapport om rättsstatsprincipen. Bidrag från Glopolis till 2021 års rapport om rättsstatsprincipen.

<sup>126</sup> Uppgifter från Tjeckien inför 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 30.

<sup>127</sup> Enligt konstitutionen gäller för beslutsförheten att en tredjedel av ledamöterna ska vara närvarande i respektive kammare. Enligt de gällande åtgärderna är antalet närvarande ledamöter begränsat till hälften, vilket uppfyller bestämmelserna i konstitutionen.

<sup>128</sup> Genom att utlysa undantagstillstånd kan regeringen anta vissa extraordinära åtgärder som begränsar de grundläggande rättigheterna, enligt vad som föreskrivs i paragraf 5 i krislagen, under en tidsperiod och i en omfattning som är absolut nödvändig.

endast förlängas med deputeradekammarens godkännande.<sup>129</sup> Efter det undantagstillstånd som varade från den 12 mars 2020 till den 17 maj 2020<sup>130</sup> utlyste regeringen åter ett undantagstillstånd, vilket trädde i kraft den 5 oktober 2020. Detta undantagstillstånd förlängdes regelbundet med deputeradekammarens godkännande fram till den 14 februari 2021. Den 11 februari 2021 vägrade deputeradekammaren att ge ett förhandsgodkännande av en ytterligare förlängning av undantagstillståndet. Regeringen utlyste då ett nytt undantagstillstånd under 14 dagar på grundval av en begäran från de regionala guvernörerna<sup>131</sup>. Detta beslut kritiserades, bland annat för att kringgå de konstitutionella reglerna<sup>132</sup>. Deputeradekammaren beslutade då att detta undantagstillstånd skulle upphöra när en ny pandemilag trätt i kraft, men inte senare än den 27 februari 2021<sup>133</sup>. En grupp av senatorer lämnade även in ett klagomål till konstitutionsdomstolen, som, även om den ansåg att klagomålet inte var godtagbart<sup>134</sup>, noterade att ett undantagstillstånd endast får förlängas med deputeradekammarens godkännande och att de regler för förlängning som föreskrivs i konstitutionen inte får åsidosättas genom att utlysa ett nytt undantagstillstånd<sup>135</sup>. På grund av den förvärrade situationen utlyste regeringen ett nytt undantagstillstånd under 30 dagar från och med den 27 februari 2021, vilket sedan förlängdes fram till den 11 april 2021 med deputeradekammarens förhandsgodkännande.

**Användningen av nödgärder fortsatte att vara föremål för rättslig prövning<sup>136</sup>.** Nödgärder som vidtagits för att bekämpa covid-19-pandemin har granskats regelbundet av domstolarna, däribland konstitutionsdomstolen<sup>137</sup>. Berörda parter har emellertid påpekat att de gällande åtgärderna ändras för fort för att domstolarna ska kunna behandla dem i tid<sup>138</sup>.

**Projekt för att ytterligare förbättra öppenheten i lagstiftningsprocessen har försenats på grund av pandemin.** Det projekt som inletts för att upprätta portaler för elektronisk insamling och elektronisk lagstiftning<sup>139</sup>, vilka skulle göra det lättare att kontrollera och delta i lagstiftningsprocessen, har försenats på grund av undantagstillståndet och konsekvenserna av restriktionerna i samband med covid-19-pandemin. Provingen av systemet och

---

<sup>129</sup> Konstitutionell lag nr 110/1998, artiklarna 5 och 6.

<sup>130</sup> 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättstatssituationen i Tjeckien, s. 13.

<sup>131</sup> Enligt paragraf 3.5 i krislagen får en regional guvernör få begära att regeringen utlyser undantagstillstånd under vissa omständigheter.

<sup>132</sup> Uttalande av det tjeckiska advokatsamfundet (15 februari 2021), Tjeckiska advokatsamfundets uttalande om utlysandet av ett undantagstillstånd genom ett regeringsdecret av den 14 februari 2021; Uttalanden av experter på konstitutionell lagstiftning till medierna, České noviny (15 februari 2021), Enligt de flesta jurister strider undantagstillståndet mot konstitutionen.

<sup>133</sup> Deputeradekammarens resolution nr 84 av den 18 februari 2021.

<sup>134</sup> Konstitutionsdomstolens dom av den 25 mars 2021, Pl. ÚS 12/21; Konstitutionsdomstolen har inte behörighet att granska utlysandet av ett undantagstillstånd som sådant.

<sup>135</sup> I sådana fall skulle det endast vara möjligt att utlysa ett nytt undantagstillstånd om det motiveras av förändrade omständigheter.

<sup>136</sup> 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättstatssituationen i Tjeckien, s. 13.

<sup>137</sup> Se förteckningarna över domstolsbeslut som offentliggörs av det tjeckiska advokatsamfundet på <https://advokatnidenik.cz/2021/04/23/za-uplynulych-deset-mesicu-soudy-zrusily-nekolik-protiepidemicky-ch-opatreni/>, <https://advokatnidenik.cz/2021/04/09/soudy-jiz-odmitly-desitky-navrhu-nazruseni-protiepidemicky-ch-narizeni/>.

<sup>138</sup> Bidrag från förbundet för mänskliga rättigheter inför 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, 12–13; information som mottagits i samband med landsbesöket i Tjeckien.

<sup>139</sup> Projektet ”eLegislation” syftar till att införa verktyg och förfaranden i processen med att utarbeta, diskutera och utfärda primär och sekundär lagstiftning. När processen för utarbetande av utkast har slutförts används verktygen för att uppdatera databasen ”eCollection”, vilken ska innehålla kontrollerade tjeckiska rättsakter och deras konsoliderade versioner. Projektet samfinansieras med EU-medel.



utbildningen av användarna planeras nu från november 2021, och portalerna beräknas vara i drift den 1 januari 2023<sup>140</sup>.

**Ett lagförslag om inrättande av en försvarare av barns rättigheter (barnombudsperson) diskuteras i parlamentet.** Det lagförslag som lades fram i juni 2020 av en grupp ledamöter i deputeradekammaren innehöll ett förslag om inrättande av en institution som är skild från den offentliga försvararen av rättigheter, vilken för närvarande även fungerar som tillsynsorgan för barnkonventionen. Ett lagförslag om inrättande av en nationell människorättsinstitution har ännu inte lagts fram. Under sitt första år i ämbetet kritiserades den nya ombudspersonen av berörda parter, i synnerhet för att ha fatta godtyckliga beslut och för att ha gjort uttalanden som påstods ifrågasätta tillämpningen av proportionalitetsprincipen vid begränsning av individuella rättigheter<sup>141</sup>. Uttalanden som ifrågasatte förekomsten av diskriminering av vissa minoritetsgrupper fick också kritik<sup>142</sup>. Under covid-19-pandemin har den offentliga försvararen av rättigheter undersökt en rad olika covid-19-relaterade frågor<sup>143</sup>. Flera av åtgärderna i fråga ändrades senare av myndigheterna<sup>144</sup>.

**Civilsamhällets organisationer har påverkats väsentligt av de restriktioner som införts under covid-19-pandemin.** Civilsamhället anses ha ett stort handlingsutrymme<sup>145</sup>, och civilsamhället fortsätter att delta aktivt i offentliga angelägenheter<sup>146</sup>. Enligt berörda parter har covid-19-pandemin haft en betydande inverkan på civilsamhällets organisationer, vilka i stor utsträckning har tvingats begränsa sin verksamhet på grund av restriktioner i samband med pandemin<sup>147</sup>. Det finns emellertid även tecken på en positiv utveckling. Vissa av civilsamhällets organisationer har märkt ett ökat stöd från allmänheten, vilket har gjort att de har kunnat utvidga sin verksamhet och öka sin effektivitet<sup>148</sup>.

---

<sup>140</sup> Information som mottagits i samband med landsbesöket i Tjeckien.

<sup>141</sup> Öppet brev som undertecknats av fler än 320 berörda parter, däribland framstående jurister. Bidrag från förbundet för mänskliga rättigheter till 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 9.

<sup>142</sup> Rapport från *Sít' k ochraně demokracie* (2020); *Romea.cz* (18 januari 2021), Företrädare för medborgare i "rådet för romers rättigheter": Křeček känner inte till sina befogenheter, hans uttalanden om strategin för romer är osanna, han undergräver systematiskt och avsiktligt romernas värdighet, bidrag från *Glopolis* till 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 13.

<sup>143</sup> Till exempel juridiskt beslutsfattande i ärenden som gäller ofrivillig inläggning på sjukhus på grund av covid-19-pandemin, förbud eller begränsning av fängelsebesök, isolering av personer i socialtjänstens verksamhet eller tillgång till utbildning för elever med funktionshinder.

<sup>144</sup> Information som mottagits i samband med landsbesöket i Tjeckien från ombudspersonens kontor.

<sup>145</sup> Betygen ges av *Civicus* och följer en femgradig skala som definieras enligt följande: öppet, snävt, begränsat, repressivt och stängt.

<sup>146</sup> 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättstatssituationen i Tjeckien, s. 14.

<sup>147</sup> Undersökning av *Nadace OSF*, som är en del av nätverket *Open Society Foundations* (17 mars 2021), *Dopady pandemie COVID-19 na neziskové organizace*, s. 2; information som mottagits i samband med landsbesöket i Tjeckien.

<sup>148</sup> Undersökning av *Nadace OSF*, som är en del av nätverket *Open Society Foundations* (17 mars 2021), *Dopady pandemie COVID-19 na neziskové organizace*, s. 3; information som mottagits i samband med landsbesöket i Tjeckien.

## Bilaga I: Källförteckning i alfabetisk ordning \*

\* Förteckningen över bidrag som mottagits i samband med samrådet om 2021 års rapport om rättsstatsprincipen finns på <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation>.

Allmänna åklagarmyndigheten (2021), pressmeddelande, Riksåklagare Pavel Zeman har tillkännagivit sin avgång (*Nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman oznámil rezignaci*) (<https://verejnazaloba.cz/nsz/nejvyssi-statni-zastupce-pavel-zeman-oznamil-rezignaci/>)

Centrum för mediernas frihet och mångfald (2021), Övervakningsverktyget för mediepluralism 2021.

Česká justice (2021) Utredare i fallet Stork Nest avgår. Han avslutade ärendet och föreslog att det skulle föras vidare till domstol (*Vyšetřovatel Čapiho hnízda končí u policie. Spis uzavřel a navrhl podat obžalobu*) (<https://www.ceska-justice.cz/2021/05/vysetrovatel-capiho-hnizda-konci-u-policie-spis-uzavrel-a-navrhl-podat-obzalobu>/<https://www.ceska-justice.cz/2021/05/vysetrovatel-capiho-hnizda-konci-u-policie-spis-uzavrel-a-navrhl-podat-obzalobu/>)

České noviny (2021), Enligt de flesta jurister strider undantagstillståndet mot konstitutionen (*Podle většiny právníků je nový stav nouze protiústavní*) (<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/podle-vetsiny-pravniku-je-novy-stav-nouze-protiustavni/1996439>).

Civicus kartläggning av det offentliga rummet: – Tjeckien (<https://monitor.civicus.org/country/czech-republic/>).

Civil Liberties Union for Europe (2021), Bidrag från Civil Liberties Union for Europe till 2021 års rapport om rättsstatsprincipen.

Deník N (2020), Zeman: Efter mötet med Benešová kände jag att slutet var nära, jag var ett tacksamt mål för henne. Politiken har blivit grövre (*Zeman: Po schůzce s Benešovou jsem vycítil svůj konec, byli jsme pro ni vděčný terč. Politika zhrubla*) (<https://denikn.cz/633179/zeman-po-schuzce-s-benesovou-jsem-vycitil-svuj-konec-byli-jsme-pro-ni-vdecny-terc-politika-zhrubla/?ref=list>).

Deník N (2021), Babiš anklagade domare för att försöka påverka valet. Vi vill bara skydda konstitutionen, svarade Rychtský (*Babiš obvinil soudce z ovlivňování voleb. Jen chráníme ústavu, reagoval Rychetský*) (<https://denikn.cz/553944/snazi-se-ovlivnit-vysledek-voleb-babis-zautocil-na-ustavni-soud-i-predsedu-rychetskeho/>).

Deník N (2021), Vem lovade vad till vem? De ställer till med oreda före valet, Benesova kritiserar konstitutionsdomstolens beslut (*Kdo co komu slíbil? Před volbami udělají točo, kritizuje Benešová verdikt Ústavního soudu*) (<https://denikn.cz/553991/kdo-co-komu-slibil-pred-volbami-udelaji-toco-kritizuje-benesova-verdikt-ustavniho-soudu/>).

Europaparlamentet (2020), Rapport om budgetkontrollutskottets informationsuppdrag i Tjeckiska republiken ([https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/209082/CONT\\_CZ\\_Mission\\_Report\\_Final.pdf](https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/209082/CONT_CZ_Mission_Report_Final.pdf)).

Europarådet: Ministerkommittén (2010), Ministerkommitténs rekommendation CM/Rec(2010)12 till medlemsstaterna om domares oberoende, effektivitet och ansvar.

Europarådet: Venedigkommissionen (2010), Report on the Independence of the Judicial System Part I: the independence of judges, CDL-AD(2010)004.

Europarådet: Venedigkommissionen (2016), Rule of Law Checklist, CDL-AD(2016)007.

Europeiska kommissionen (2019), Slutlig revisionsrapport, nr REGC414CZ0133, REGIO/C4/AUD ([https://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/docoffic/official/reports/cz\\_functioning\\_report/cz\\_functioning\\_report\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cz_functioning_report/cz_functioning_report_en.pdf)).

Europeiska kommissionen (2020), Rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättstatssituationen i Tjeckien.

Europeiska kommissionen (2021), Resultattavla för rättsskipningen i EU.

Europeiska rundradiounionen (2021), *Public service media in the Czech Republic under threat* (<https://www.ebu.ch/news/2021/04/public-service-media-in-the-czech-republic-under-threat>).

Europeiska unionens domstol, dom av den 20 april 2021, Republika, mål C-896/19.

Europeiska unionens domstol, dom av den 25 juli 2018, LM, mål C-216/18 PPU.

Förbundet för mänskliga rättigheter (2021), Bidrag från förbundet för mänskliga rättigheter till 2021 års rapport om rättsstatsprincipen.

Generaldirektoratet för kommunikation (2019), Flasheurobarometer 482: *Businesses' attitudes towards corruption in the EU*.

Generaldirektoratet för kommunikation (2020), Särskild Eurobarometer 502: *korruption*.

Glopolis (2021), Bidrag från Glopolis inför 2021 års rapport om rättsstatsprincipen.

Greco (2016), fjärde utvärderingsomgången – utvärderingsrapport om Tjeckien om att förebygga korruption beträffande parlamentsledamöter, domare och åklagare.

Greco (2020), fjärde utvärderingsomgången – efterlevnadsrapport (interimsrapport) om Tjeckien om att förebygga korruption beträffande parlamentsledamöter, domare och åklagare.

Högsta revisionsorganet (2020), EU-rapport 2020 – Rapport om förvaltningen av EU-medel i Tjeckien (<https://www.nku.cz/assets/publications-documents/eu-report/eu-report-2020-en.pdf>)

Info.cz (2021), De rättsliga förfarandena mot Babiš kommer att pågå fram till valet, åklagarna använder dem som en sköld mot deras avskedande. Det är en mycket svår tid. Om regeringen avgår i morgon blir jag gladast av alla, säger Benešová (*Stihání Babiše se povleče do voleb, státní zástupci z něj mají štít proti svému odvolání*). Je to nejbrutálnější doba, kdyby vláda zítra skončila, budu nejšťastnější, říká Benešová) (<https://www.info.cz/pravo/justice/marie-benesova>). International Press Institute (2021), *Concerns over increasing meddling in independence of Czech public broadcaster* (<https://ipi.media/concerns-over-increasing-meddling-in-independence-of-czech-public-broadcaster/>).

Investigace.cz (2019), Statliga annonseringsuppdrag: Vem betalar Parlamentní listy (*Státní reklama: Kdo také platí Parlamentní listy*) (<https://www.investigace.cz/statni-reklama-kdo-take-plati-parlamentni-listy>).

Nadace OSF (2021), *Dopady pandemie COVID-19 na neziskové organizace* ([https://osf.cz/wp-content/uploads/2021/03/Nadace-OSF\\_Dopady\\_pandemie\\_NNO\\_2021.pdf](https://osf.cz/wp-content/uploads/2021/03/Nadace-OSF_Dopady_pandemie_NNO_2021.pdf)).

OECD (2019), Genomförande av OECD:s bestickningskonvention, fas 4, tvåårig uppföljningsrapport: Tjeckien.

Prags stadsdomstol, dom av den 13 november 2020, 18 A 59/2020.

Public Media Alliance (2021), *The threat facing Czech TV* (<https://www.publicmediaalliance.org/the-threat-facing-czech-tv-ceska-televize/>).

Rekonstrukce státu (2021), Tjeckerna anser att lobbyverksamhet har en stor inverkan på ordalydelsen i lagstiftningen, men ser den främst som ett verktyg för ”maffiabossar”. (*Lobbing má podle poloviny Čechů výrazný vliv na podobu zákonů, vnímají ho ale hlavně jako nástroj pro kmotry*) (<https://www.rekonstrukcestatu.cz/archivse-novinek/lobbing-ma-podle-poloviny-cechu-vyrazny-vliv-na-podobu-zakonu-vnimaji-ho-ale-hlavne-jako-nastroj-pro-kmotry>).

Reportrar utan gränser (2021), Internationellt pressfrihetsindex 2021 – Tjeckien (<https://rsf.org/en/czech-republic>).

Romea.cz (2021), Företrädare för medborgare i ”rådet för romers rättigheter”: Křeček känner inte till sina befogenheter, hans uttalanden om strategin för romer är osanna, han undergräver systematiskt och avsiktligt romernas värdighet (*Občanští členové "romské rady": Křeček nezná své kompetence, k romské strategii se vyjadřuje nepravdivě, soustavně cíleně podkopává důstojnost Romů*) (<http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/obcansti-clenove-romske-rady-krecek-nezna-sve-kompetence-k-romske-strategii-se-vyjadruje-nepravdive-soustavne-cilene>).

Seznam zprávy (2020), Benešová intensifierar kampen mot åklagarens chef. Babiš backar upp honom (*Benešová zesiluje boj proti šéfovi žalobců. Babiš se ho zastal*, <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/benesova-zesiluje-boj-proti-sefovi-zalobcu-poda-karnou-zalobu-kvuli-vrbeticim-153409>).

Sít k ochraně demokracie (2020), Övervakningsrapport, ([https://ochranademocracie.s3.amazonaws.com/ochranademocracie/production/files/2020/11/18/13/26/42/6db6f97d-7c3e-452d-b27f-44740bbdaa74/zprava-pracovni-skupiny-pro-lidska-socialni-prava-2019\\_2.pdf](https://ochranademocracie.s3.amazonaws.com/ochranademocracie/production/files/2020/11/18/13/26/42/6db6f97d-7c3e-452d-b27f-44740bbdaa74/zprava-pracovni-skupiny-pro-lidska-socialni-prava-2019_2.pdf)).

Tjeckiens etiska regler för domare (engelsk version) ([https://www.nsoud.cz/Judikatura/ns\\_web.nsf/web/CodeofEthics~Code\\_of\\_Ethic~?Open&lng=EN](https://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/web/CodeofEthics~Code_of_Ethic~?Open&lng=EN)).

Tjeckiens finansministerium (2020), Tjeckiens konvergensprogram.

Tjeckiens konstitutionsdomstol, beslut nr I. ÚS 3271/13.

Tjeckiens konstitutionsdomstol, dom av den 25 mars 2021, Pl. ÚS 12/21.

Tjeckiens regering (2019), Analys av risken för korruption i hälso- och sjukvårdssektorn (<https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/08/Sektorov%C3%A1-anal%C3%BDza-korupce-ve-zdravotnictv%C3%AD.pdf>).

Tjeckiens regering (2021), Uppgifter från Tjeckien inför 2021 års rapport om rättsstatsprincipen.

Tjeckiens regering, Projekt för att inrätta portalerna ”eCollection” och ”eLegislation” (<https://www.mvcr.cz/clanek/esbirka-a-elegislativa.aspx>).

Tjeckiens regering, Strategi för kampen mot bedrägeri och korruption med EU-medel 2014–2020 ([https://www.dotaceu.cz/Dotace/media/SF/FONDY%20EU/2014-2020/Dokumenty/Ostatn%c3%ad/MMR\\_Strategie-proti-podvodum-SSR\\_FINAL3.pdf](https://www.dotaceu.cz/Dotace/media/SF/FONDY%20EU/2014-2020/Dokumenty/Ostatn%c3%ad/MMR_Strategie-proti-podvodum-SSR_FINAL3.pdf)).

Tjeckiens regering, Strategi mot korruption (<https://korupce.cz/protikorupcni-dokumenty-vlady/naleta-2018-az-2022/>).

Tjeckiska advokatsamfundet (2021), Bidrag från det tjeckiska advokatsamfundet till 2021 års rapport om rättsstatsprincipen.

Tjeckiska advokatsamfundet (2021), Tjeckiska advokatsamfundets uttalande om utlysandet av ett undantagstillstånd genom ett regeringsdekret av den 14 februari 2021 (*ČAK k vyhlášení nouzového stavu usnesením vlády ze dne 14. 2. 2021*) (<https://advokatnidenik.cz/2021/02/15/cak-k-vyhlaseni-nouzoveho-stavu-usnesenim-vlady-ze-dne-14-2-2021/>).

Tjeckiska advokatsamfundet, förteckning över domstolsbeslut (<https://advokatnidenik.cz/2021/04/23/za-uplynulych-deset-mesicu-soudy-zrusily-nekolik-protiepidemickych-opatreni/>) (<https://advokatnidenik.cz/2021/04/09/soudy-jiz-odmitly-desitky-navrhu-na-zruseni-protiepidemickych-narizeni/>).

Tjeckiska domarförbundet, *Soudcovská unie k vystoupení ministryně spravedlnosti* (<https://www.soudci.cz/zpravy-a-stanoviska/pohledy-a-nazory/3173-soudcovska-unie-k-vystoupeni-ministryne-spravedlnosti.html>).

Tjeckiska parlamentets webbplats (<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=1150>).

Tjeckiska åklagarförbundet, Uttalande av den 4 februari 2021 (<https://www.uniesz.cz/reakce-unie-statnich-zastupcu-ceske-republiky-na-utoky-politiku-proti-ustavnimu-soudu/>).

Tjeckiska åklagarförbundets ordförande, Uttalande av den 26 februari 2021 (<https://www.uniesz.cz/prezident-unie-statnich-zastupcu-jan-lata-ministryne-benesova-sdeluje-nepravdy/>).

Transparency International (2020), *Exporting corruption*.

Transparency International (2021), Bidrag från Transparency International till 2021 års rapport om rättsstatsprincipen.

Transparency International (2021), Korruptionsindex 2020.

Transparency International Tjeckien (2021), Bidrag från Transparency International Tjeckien till 2021 års rapport om rättsstatsprincipen.

Öppet brev till ombudsmannen, undertecknat av fler än 320 berörda parter, däribland framstående jurister ([https://www.petice.com/otevreny\\_dopis\\_verejnemu\\_ochranci\\_prav](https://www.petice.com/otevreny_dopis_verejnemu_ochranci_prav)).

## **Bilaga II: Landsbesök i Tjeckien**

I mars 2021 höll kommissionens avdelningar virtuella möten med:

- Journalistförbundet
- Tjeckiska advokatsamfundet
- Tjeckiens nationella utskott i International Press Institute
- Radio- och tv-rådet
- Fonden för oberoende journalism
- Europeiskt centrum för press- och mediefrihet
- Byrån för finansanalys
- Frank Bold/Reconstruction of State (plattform för korruptionsbekämpning)
- International Press Institute
- Förbundet för mänskliga rättigheter
- Kulturministeriet
- Inrikesministeriet
- Justitieministeriet
- Nationella byrån för bekämpning av organiserad brottslighet
- Justitieombudsmannen
- Open Government Partnership
- Riksåklagarämbetet
- Högsta förvaltningsdomstolen
- Högsta revisionsorganet
- Högsta domstolen
- Transparency International Tjeckien
- Domarförbundet
- De allmänna åklagarnas förbund

\* Kommissionen träffade också följande organisationer vid ett antal diskussionsmöten:

- Amnesty International
- Center for Reproductive Rights
- Civicus
- Civil Liberties Union for Europe
- Civil Society Europe
- Europeiska kyrkokonferensen
- EuroCommerce
- European Center for Not-for-Profit Law
- Europeiskt centrum för press- och mediefrihet

- Europeiska medborgarforumet
- European Federation of Journalists
- European Partnership for Democracy
- Europeiska ungdomsforumet
- Front Line Defenders
- Human Rights House Foundation
- Human Rights Watch
- ILGA-Europa
- Internationella juristkommissionen
- Internationella federationen för mänskliga rättigheter
- International Planned Parenthood Federation European Network (IPPF EN)
- International Press Institute
- Nederländska Helsingforskommittén
- Open Society European Policy Institute
- Philanthropy Advocacy
- Protection International
- Reportrar utan gränser
- Transparency International EU